

NHẬN THỨC QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ TRẬT TỰ AN TOÀN XÃ HỘI

ThS. Nguyễn Trung Anh^(*)

Trong một số tài liệu, từ điển, bài viết, thuật ngữ “trật tự an toàn xã hội” được hiểu một cách phổ biến là sự hoạt động ổn định hài hòa của các thành phần xã hội trong cơ cấu xã hội; trật tự xã hội nhằm duy trì sự phát triển xã hội và cơ chế bảo đảm tính trật tự xã hội là các thiết chế xã hội. Trật tự xã hội biểu hiện tính tổ chức của đời sống xã hội, tính chuẩn mực của các hành động xã hội. Nhờ trật tự xã hội mà hệ thống xã hội đạt được sự ổn định, cho phép nó hoạt động một cách có hiệu quả dưới sự tác động của các yếu tố bên trong và bên ngoài. Cũng có tác giả tách thuật ngữ “trật tự an toàn” thành hai vấn đề riêng biệt là “trật tự” và “an toàn”. Chẳng hạn: “trật tự là tình trạng ổn định, có thứ bậc trên dưới, trước sau... An toàn là yên ổn trọn vẹn, yên ổn hẳn, không sợ tai nạn.” (*Nguyễn Lân: Từ điển Tì và Ngữ Hán - Việt. Nxb Văn học. Hà Nội 2003, Tr 16, 704*).

Trật tự xã hội còn được hiểu là: Trạng thái xã hội có trật tự được hình thành và điều chỉnh bởi các quy tắc, quy phạm nhất định ở những nơi công cộng mà mọi người phải tuân theo. Trật tự xã hội là một mặt của trật tự an toàn xã hội và có nội dung bao gồm những quy định chung về trật tự, vệ sinh, văn hóa; sự tuân thủ những quy định của pháp luật và phong tục, tập quán, sinh hoạt được mọi người thừa nhận; tình trạng yên ổn, có trật tự, tôn trọng lẫn nhau trong lao động, sinh hoạt, nghỉ ngơi của mọi người.

Như vậy, nói đến trật tự an toàn xã hội là nói đến tình trạng (trạng thái) ổn định, có trật tự, kỷ cương của xã hội. Trật tự, kỷ cương đó được xác lập trên cơ sở các quy tắc xử sự chung do Nhà nước ban hành (được gọi là những quy phạm pháp luật) và những giá trị xã hội, chuẩn mực đạo đức truyền thống được mọi người trong xã hội thừa nhận, tôn trọng, tuân thủ và nhờ đó mà mọi người có được cuộc sống yên ổn. Nói cách khác: Trật tự an toàn xã hội là trạng thái xã hội có trật tự, kỷ cương, trong đó mọi người có cuộc sống yên ổn trên cơ sở các quy phạm pháp luật và chuẩn mực đạo đức, pháp lý xác định. Công tác đảm bảo trật tự an toàn xã hội là giữ gìn trạng thái bình yên, an toàn, có trật tự, kỷ cương của xã hội, là phòng ngừa, phát

^(*) Phó Trưởng Khoa Dân Vận và Công tác xã hội, Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh

hiện, ngăn chặn, đấu tranh chống tội phạm, tệ nạn và các hành vi vi phạm pháp luật có ảnh hưởng đến trạng thái đó.

Dưới góc độ đảm bảo an ninh, trật tự, khái niệm trật tự an toàn xã hội được định nghĩa như sau:

Là trạng thái xã hội bình yên trong đó mọi người được sống yên ổn trên cơ sở các quy phạm pháp luật, các quy tắc và chuẩn mực đạo đức, pháp lý xác định. Đấu tranh giữ gìn trật tự an toàn xã hội bao gồm: giữ gìn trật tự nơi công cộng; đảm bảo trật tự an toàn giao thông; phòng ngừa tai nạn; bài trừ tệ nạn xã hội; bảo vệ môi trường... Bảo vệ trật tự an toàn xã hội là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân. Trong đó lực lượng Công an nhân dân giữ vai trò nòng cốt và có chức năng tham mưu, hướng dẫn và trực tiếp đấu tranh phòng, chống tội phạm, giữ gìn trật tự công cộng, bảo đảm trật tự, an toàn giao thông, tham gia phòng ngừa tai nạn, bài trừ tệ nạn xã hội, bảo vệ môi trường.

Dù đứng ở góc độ nghiên cứu nào, chúng ta cũng thấy có sự thống nhất trong đánh giá về nội hàm của khái niệm trật tự an toàn xã hội, điều đó được thể hiện trên những dấu hiệu căn bản sau:

- Đó là một trạng thái trật tự, nề nếp, kỷ cương, bình yên của xã hội.
- Trạng thái này chỉ đạt tới độ vững chắc khi được thiết lập trên cơ sở sự tự giác tuân thủ quy phạm pháp luật, đạo đức của mọi người trong xã hội.
- Là kết quả tổng hợp của công tác phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm, tệ nạn xã hội; công tác quản lý, bảo vệ, gìn giữ trật tự, an toàn trên nhiều lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội.
- Công tác bảo đảm trật tự an toàn xã hội là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân, trong đó lực lượng Công an nhân dân là nòng cốt.

Quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội là bộ phận rất quan trọng của quản lý Nhà nước nói chung, của quản lý Nhà nước về an ninh, trật tự nói riêng. Thực chất đó là sự tác động đồng bộ có mục đích của Nhà nước thông qua hoạt động của một hệ thống các cơ quan Nhà nước và tổ chức xã hội được chức năng hóa trong lĩnh vực này (trên cơ sở quy định của pháp luật) vào tất cả các yếu tố cấu thành nên trật tự an toàn xã hội nhằm tạo nên sự ổn định, an toàn cho đất nước trên mọi phương

diện kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, nhằm đạt tới các mục tiêu xây dựng thành công và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam Xã hội chủ nghĩa.

Thực hiện quản lý Nhà nước về Trật tự xã hội xã hội trước hết nhằm đem lại sự bình yên trong hoạt động của các cơ quan, các tổ chức xã hội và cá nhân, bảo vệ trật tự pháp luật và kỷ cương xã hội, bảo đảm thực hiện đầy đủ các quyền và nghĩa vụ công dân, đấu tranh có hiệu quả với tình trạng phạm tội, với các vi phạm pháp luật và tệ nạn xã hội. Về thực chất, quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội bao gồm những điểm chính yếu sau:

- Là sự tác động có tổ chức, có hệ thống và bằng pháp luật vào tất cả những yếu tố cấu thành nên trật tự an toàn xã hội nhằm điều chỉnh có hiệu lực, hiệu quả các quan hệ xã hội, tạo nên những cơ sở vững chắc đảm bảo cho một nền trật tự an toàn xã hội theo ý chí của Nhà nước.

- Là một dạng quản lý xã hội mang tính quyền lực Nhà nước để điều chỉnh các mối quan hệ xã hội và hành vi hoạt động của con người liên quan đến trật tự an toàn xã hội.

- Hệ thống các chủ thể quản lý rất rộng, trong đó chủ thể trực tiếp, nòng cốt là lực lượng Công an nhân dân.

- Đối tượng quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội là tất cả các cơ quan, tổ chức, nhóm người, cộng đồng người, các cá nhân tham gia các mối quan hệ thuộc phạm trù trật tự an toàn xã hội.

Như vậy, có thể nói: Quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội là hoạt động chấp hành và điều hành của các cơ quan Nhà nước, các tổ chức xã hội được Nhà nước ủy quyền, được tiến hành trên cơ sở pháp luật và để thi hành pháp luật nhằm thực hiện trong cuộc sống hàng ngày các chức năng của Nhà nước trong lĩnh vực trật tự an toàn xã hội.

Quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội, như đã phân tích, là một bộ phận trong quản lý Nhà nước về an ninh, trật tự. Vì vậy, mục đích của công tác này cũng phải được định hướng và nhằm góp phần thực hiện mục đích chung. Theo đó, mục đích cuối cùng của quản lý Nhà nước về an ninh trật tự nói chung là bảo vệ vững chắc nền an ninh trật tự của Tổ quốc, bảo đảm sự ổn định và bình yên của xã hội, thực hiện thắng lợi mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, dân giàu, nước

manh, dân chủ, công bằng, văn minh. Mục tiêu cụ thể của quản lý Nhà nước về trật tự an toàn xã hội là nhằm thực hiện tốt các nhiệm vụ bảo vệ an toàn các cơ quan nhà nước, các tổ chức, bảo vệ trật tự pháp luật và các kỷ cương xã hội, đấu tranh có hiệu quả đối với tình trạng phạm tội, với các vi phạm pháp luật và các loại tệ nạn xã hội, giữ cho xã hội luôn luôn ở trong trạng thái bình yên, trật tự, nề nếp kỷ cương...

Thực tiễn chứng minh rằng, nếu như quản lý trên lĩnh vực an ninh chính trị nhằm đảm bảo thực hiện nhiệm vụ bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam, bảo vệ chế độ chính trị, bảo vệ nhà nước XHCN, kịp thời phát hiện và dập tắt mọi âm mưu, hoạt động của các thế lực thù địch chống phá chủ nghĩa xã hội, chống phá cách mạng Việt Nam, thì quản lý về trật tự an toàn xã hội giành ưu tiên cho mục tiêu đảm bảo cho các quá trình xã hội, các hoạt động trong đời sống xã hội diễn ra một cách bình thường, an toàn... trên cơ sở tôn trọng và tuân thủ các quy định của pháp luật và các quy tắc của lối sống, đạo đức Xã hội chủ nghĩa. Giữa an ninh quốc gia và trật tự an toàn xã hội có mối quan hệ mật thiết, gắn bó với nhau. An ninh quốc gia được bảo vệ vững chắc mới tạo điều kiện cơ bản thuận lợi để bảo vệ tốt trật tự an toàn xã hội. Ngược lại, trật tự an toàn xã hội được giữ vững sẽ góp phần tích cực vào việc bảo vệ vững chắc an ninh quốc gia, tăng cường lòng tin của quần chúng nhân dân vào Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa. Cần nhấn mạnh rằng: Nếu tình hình trật tự an toàn xã hội diễn biến phức tạp, nghiêm trọng kéo dài, không kiểm soát được sẽ gây ảnh hưởng rất xấu, thậm chí chuyển hóa thành vấn đề chống đối chính trị, điều đó rõ ràng tác động tiêu cực đến an ninh quốc gia.